

กลยุทธ์ทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย

Language Strategies in Contemporary Isan Country Music

พีรพงษ์ เคนทรภักดี¹ และ โสภี อุ้นทะยา²

Peerapong Kenthoraphak¹ and Sopee Untaya²

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1, 2}

Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Thailand^{1, 2}

E-mail: fam.temple3@gmail.com¹, d.sopee@yahoo.com²

Received April 23, 2021; Revised May 12, 2021; Accepted July 5, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์ทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย โดยศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานจาก www.youtube.com ในช่วงเดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2561 โดยได้เลือกเพลงลูกทุ่งอีสานที่มียอดวิวตั้งแต่ 1 ล้านวิวขึ้นไป จำนวน 20 Channel มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีกลยุทธ์ทางภาษา ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยมี 4 ประเด็น ดังนี้ 1) กลยุทธ์ทางภาษาด้านการใช้คำ ประกอบด้วย (1) การใช้คำซ้ำและประโยคซ้ำ (2) การใช้คำหายาบ (3) การใช้คำภาษาต่างประเทศ (4) เล่นเสียงของคำ 2) กลยุทธ์ทางภาษาด้านการใช้สำนวน 3) กลยุทธ์ทางภาษาด้านการใช้ความหมาย ประกอบด้วย (1) การสื่อความหมายโดยตรง (2) การสื่อความหมายโดยนัย 4) กลยุทธ์ทางภาษาด้านการใช้โวหารภาพพจน์ ประกอบด้วย (1) อุปมา (2) อุปลักษณ์ (3) บุคลาธิษฐาน (4) อติพจน์

คำสำคัญ: กลยุทธ์ทางภาษา; เพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย; ความรัก

ABSTRACT

This research paper was a study of language strategies in contemporary Isan country music by studying northeastern country songs from www.youtube.com during the months of January – December 2018 with a selection of Isan country songs with views from 1 million or more, totaling 20 channels to study language strategies in contemporary Isan folk songs. The research model was a qualitative research using language concepts and theories and strategies. The results of the study

showed that the language strategies in contemporary Isan country music consist of 4 issues as follows: 1) Language strategies for using words, including: 1.1) repeat words and repetitions 1.2) profanity 1.3) use of foreign language words and 1.4) play the sound of the word; 2) language strategies in the use of expressions; 3) language strategies for meaningful use, including: 3.1) connotative and 3.2) denotative meaning; and 4) language strategies in figure of speech, including: 4.1) simile 4.2) metaphor 4.3) personification and 4.4) hyperbole.

Keywords: language strategies; contemporary northeastern country music; love

บทนำ

เพลงลูกทุ่งอีสาน ถือว่าอยู่ในประเภทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกิดจากการปรับปรุงเพลงไทยเดิมและเพลงพื้นเมืองให้มีลักษณะคล้ายตามการแพร่ของวัฒนธรรม แต่ขณะเดียวกันก็ยังคงมีลักษณะเดิมไว้อยู่ เพลงลูกทุ่งอีสานไม่เพียงแต่เป็นผลผลิตของบุคคลจากสังคมท้องถิ่นนั้น แต่ยังได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในท้องถิ่นอีสานไปจนถึงท้องถิ่นอื่น ๆ เนื้อหาและส่วนประกอบของเพลงก่อให้เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวอีสานได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งการเล่าเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี รวมไปถึงเรื่องราวของความรักของชาวอีสาน เพลงลูกทุ่งอีสานหลายเพลงได้นำเสนอให้เห็นถึงสภาพสังคม ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมไทย บางเพลงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทย บางเพลงเป็นหลักฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของประเทศ บางเพลงเป็นที่รวมของภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระแสเพลงลูกทุ่งอีสานในปัจจุบันเป็นที่นิยมจากกลุ่มคนฟังมากมาย ซึ่งเพลงลูกทุ่งอีสาน เกิดเพลงแนวใหม่ คนตรี จังหวะ เนื้อหาใหม่ๆ เช่น “เพลงลูกทุ่งอีสานอินดี้” เข้ามาเพิ่มขึ้น ในช่วงเวลาที่ผู้ฟังสามารถฟังเพลงได้ง่ายขึ้นทั้ง Facebook, Youtube, IG, เว็บไซต์ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะเว็บไซต์ Youtube ที่ทำให้เกิดเพลงลูกทุ่งอีสานแนวใหม่ๆ ขึ้น เช่น เพลงลูกทุ่งอีสานอินดี้ เพลงลูกทุ่งอีสานคลาสสิก รวมถึงศิลปินลูกทุ่งอีสานหน้าใหม่หลายๆ คนก็ใช้ช่องทางนี้เป็นจำนวนมากในการสร้างบทเพลง ทำให้ผู้บริโภคเพลงสามารถใช้ช่องทางนี้ให้มีทางเลือกมากกว่าในยุคก่อน เนื่องจากเพลงลูกทุ่งอีสานมีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ ปรากฏการณ์ของเพลงลูกทุ่งอีสานที่เกิดขึ้นได้กลายเป็นความชอบธรรมของการผลิตผลงานตามสังคมที่ถูกต้องให้เข้ากับอำนาจของภาษา จนกลายเป็นวาทกรรมอุดมการณ์ ดังนั้นแนวคิดของการผลิตสร้างเพลงลูกทุ่งอีสานในสมัยปัจจุบันจึงเป็นการปะทะสังสรรค์ทางความคิด การใช้ปฏิบัติการทางภาษา

เอี่ยม อามาศย์มุลตรี (2560) ได้ศึกษา กลวิธีทางภาษา: การสื่อความทางเพศในเพลงลูกทุ่งอีสาน พบว่า มีการใช้ภาษาความหมายโดยตรงการใช้ภาษาสื่อความหมายโดยนัย เพื่อโน้มน้าว ยั่วยุ หรือกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกทางเพศนั้น จะเห็นว่า มีการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมสื่อความหมายได้ชัดเจนในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้คำเช่นเดียวกับ สิริชญา คอนกรีต (2560) ได้ศึกษา

กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสาร อุตลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรมของคนอีสานพลัดถิ่น ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้ถ้อยคำภาษาถิ่นเพื่อสะท้อน อุตลักษณ์ทาง วัฒนธรรม และสื่อสาร ประสบการณ์ร่วมระหว่างคนอีสานพลัดถิ่น มีการใช้ภาษาถิ่นปะปนไปกับภาษาไทยมาตรฐานและ ภาษาต่างประเทศ เพื่อสื่อสารเรื่องราวกับคนนอก มีศิลปะของการใช้ภาษาทั้งการใช้ถ้อยคำและการใช้ ภาพพจน์ ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาและวรรณศิลป์ดังกล่าวเป็นเครื่องมือประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคน อีสานพลัดถิ่นให้มีลักษณะของนักสู้ชนชั้นแรงงาน และบอกเล่าความทุกข์ของคนอีสานจากความ เหลือมล้าทางสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัจจุบันสังคมไทยให้ความสนใจและทำความเข้าใจกับเพลง ลูกทุ่งอีสานมากขึ้น ผู้วิจัยได้ ตั้งข้อสังเกตว่าส่วนมากเพลงลูกทุ่งอีสานนี้เป็นคำร้องกรองที่ฟังแล้วมี เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรัก ฟังแล้วได้ทั้งความสนุกสนานและรู้สึกคล้อยตามไปตามเพลง และอีก ประการหนึ่งเกิดจินตนาการ เกิดความรักมาตุภูมิของตนเองตามไปด้วย จากการศึกษาพบว่าบทเพลง ลูกทุ่งอีสานที่มีนำเสนอ ทั้งด้านเนื้อหา การร้องและภาษาที่โดดเด่น ทำให้วรรณกรรมดังกล่าวนี้ ทรงคุณค่าทางด้านจิตใจ มีอิทธิพลต่อจิตใจมนุษย์ให้ดำรงตนเป็นคนที่ประพฤติดี มีสติ เกิดความรัก ความสามัคคี และมีบทบาทในวิถีชีวิตสังคมอีสานเป็นอย่างมาก

บทความวิจัยนี้จึงสนใจศึกษากลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย ในลักษณะการ วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอความรักในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย โดยเลือกเพลงลูกทุ่งอีสาน จาก Youtube เป็นข้อมูลในการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย

การทบทวนวรรณกรรม

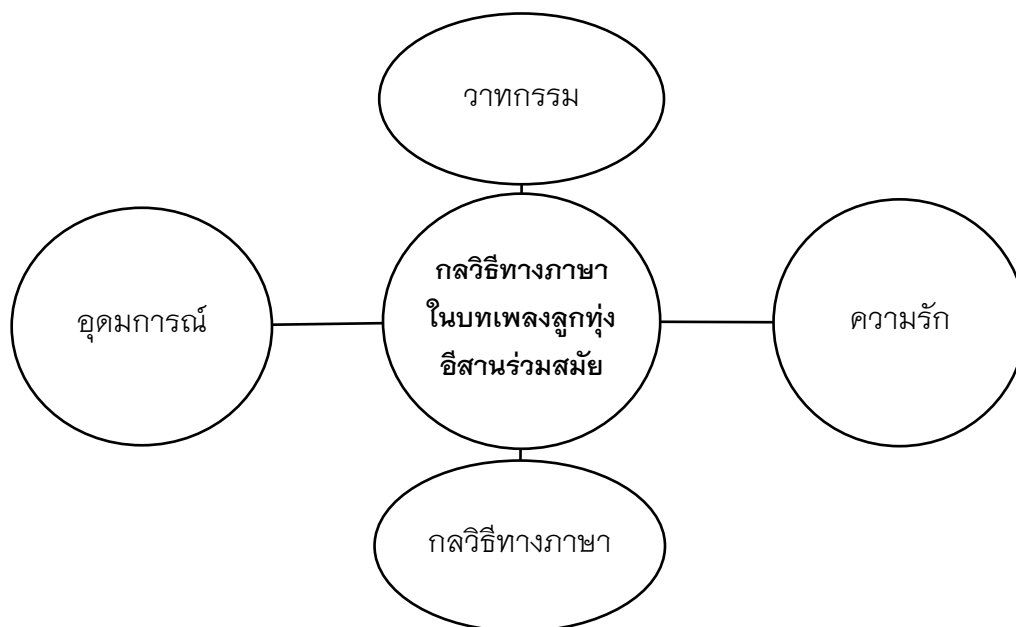
สิริชญา คอนกรีต (2560) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ และการเมืองเชิงวัฒนธรรม ของคนอีสานพลัดถิ่น พบว่า เพลงลูกทุ่งมีการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารอัต ลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรมของคนอีสานพลัดถิ่น ดังนี้ การใช้คำ และกลุ่มคำ เพลงลูกทุ่งใช้ ภาษาถิ่นเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และประสบการณ์ร่วมของคนอีสานพลัด ถิ่น ภาษาถิ่นที่ ปรากฏได้แก่ ภาษาอีสาน ภาษาโคราช และภาษาเขมร ลักษณะการใช้ภาษาถิ่นจะผสมผสานไปกับ ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาต่างประเทศ ภาษาถิ่นปรากฏมากที่สุดคือภาษาอีสานหรือภาษาลาว โดยมี ภาษา โคราชกับภาษาเขมรปะปนบ้างเล็กน้อย คำภาษาถิ่นเหล่านี้ล้วนใช้เพื่อสื่อสารกับคนอีสาน ด้วยกัน และเพื่อ สะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมทั้งสร้างอัตลักษณ์เฉพาะให้กับศิลปิน เช่น ตั๊กแตน ชลดา ซึ่งเป็นศิลปินที่มี ภูมิลำเนามาจากโคราช ทำให้เห็นว่าภาษาจึงเป็นเครื่องมือแสดงออก

ซึ่ง อัตลักษณ์ของศิลปินที่เข้มข้นอย่างมากในเพลง นอกจากนี้ภาษาถิ่นที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งยังชี้ให้เห็นว่า อัตลักษณ์อีสานไม่ได้มีเพียงหนึ่งเดียว หากแต่มีการนำเสนอตัวตนของคนกลุ่มย่อย ๆ ซ่อนอยู่ ดังจะเห็นจากการใช้ภาษาถิ่นที่หลากหลาย ได้แก่ ภาษาอีสาน ภาษาโคราช และภาษาเขมร สำหรับการใส่ภาษาถิ่นปะปนกับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาต่างประเทศก็เพื่อสื่อสารกับคนนอก และสะท้อนอัตลักษณ์ลูกผสมของคนอีสานพลัดถิ่น และแสดงให้เห็นว่าภาษามีความสลับซับซ้อนไม่หยุดนิ่ง เช่นเดียวกับอัตลักษณ์อีสานที่พร้อมจะเปิดรับและปรับปรนกับวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อสื่อสารกับคนนอกและแสดงความทันสมัย ส่วนการใช้คำและกลุ่มคำอื่นๆ ได้แก่ คำเรียกสถานที่ คำเรียกแทนบุคคล คำแสดง การแบ่งกลุ่ม คำสื่ออารมณ์ และคำเชื่อมโยงประสบการณ์ด้านผัสสะ ทั้งนี้การใช้คำและกลุ่มคำต่างๆ เพื่อช่วย ประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคนอีสานพลัดถิ่นให้มีบุคลิกลักษณะสอดคล้องกับเนื้อหาของเพลง ซึ่งนำเสนอภาพของชนชั้นแรงงานที่ต้องจากถิ่นฐานมาทำงานในเมืองและต้องต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ มากมาย แต่ก็ใช้ชีวิตด้วย ความอดทน การใช้ถ้อยคำภาษาเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกคล้อยตาม และเกิดอารมณ์ สะเทือนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ฟังที่เป็นแรงงานพลัดถิ่น จะสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวดังกล่าวกับชีวิตของพวกเขา ได้ได้อย่างง่ายดาย ดังที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าเพลงลูกทุ่งมีการใช้กลวิธีทางภาษาและวรรณศิลป์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ของคนอีสานพลัดถิ่น ซึ่งแก่นแท้ของการต่อรองการเมืองเรื่องอัตลักษณ์ โดยการบอกเล่าว่าพวกเขาเป็นใคร การสร้างคุณค่าและความหมายให้กับกลุ่มคนอีสานพลัดถิ่นด้วยกัน และการอุทิศตนร้องทุกข์ถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคม

พรทิพย์ ฉายกั และจันทนา แก้ววิเชียร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดย สลา คุณวุฒิ พบว่า แนวคิดที่พบมากที่สุดคือ แนวคิดเกี่ยวกับความรัก แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษา พบว่ามีการใช้ศิลปะแบบการเล่นคำในวรรณกรรมเพลงมากที่สุด รองลงมาคือการซ้ำความ การซ้ำคำ และการหลีกคำตามลำดับ ส่วนศิลปะการใช้ภาพพจน์ พบว่ามีการใช้อุปมาอุปไมยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นามนัย อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน ปฏิพจน์และอติพจน์ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีทางภาษา ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นถึงแนวทางการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอความรักในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยอย่างไร โดยผู้วิจัยจะนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษางานวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากเว็บไซต์ที่แสดงความสัมพันธ์ให้เห็นถึงแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

1) รวบรวมข้อมูล ขอบเขตของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย คือ เพลงลูกทุ่งอีสานจาก www.youtube.com ในช่วงเดือนมกราคม – ธันวาคม พ.ศ. 2561 โดยได้เลือกเพลงลูกทุ่งอีสานที่มียอดวิวตั้งแต่ 1 ล้านวิวขึ้นไป จาก 20 Channel ได้แก่ GRAMMY GOLD OFFICIAL, Guitar Record Official, Kig Rungnapha, Kuentin Studio | คีนถิ่น สตูดิโอ, PETCH SAHARAT, Rsiam Music: อาร์สยาม, Sing Music Channel, SOUND ME HANG Official, TAR TORJORWOR, Tonmai Music & Studio, TOPLINE Music Official, Thibaan Channel, กระต่าย พรรณนิภา OFFICIAL, จั๋วตจ๊าด OFFICIAL, พอดี้ม่วน STUDIO, ภูไทเร็คคอร์ด, บังเอิญมิวสิค, อามชุตติมา อามแอะ, อ้ายโหม หัวใจศิลปิน, เออน่า เรคคอร์ด จำนวน 140 บทเพลง

(1) ดำเนินการศึกษาวเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเรียบเรียงข้อมูลและเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์

(2) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในเชิงแนวคิดและทฤษฎี โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการกลวิธีทางภาษา ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษามาเผยแพร่ให้ผู้ที่สนใจและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

2) สรุปผลการศึกษาวจัย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

กลวิธีทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย ได้นำเสนอเรื่องราวตามมุมมองของผู้สร้างที่ต้องการสื่ออารมณ์ ความรู้สึกแก่ผู้ฟังให้เข้าถึงเพลงจากบริบททางสังคมหรือยุคสมัยนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี บทเพลงนั้นจำเป็นต้องอาศัยกลวิธีทางภาษาเช่นกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) **กลวิธีทางภาษาด้านการใช้คำ** คือ เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้น เพื่อแสดงความคิด ใช้คำที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมีประเด็นในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การใช้คำซ้ำและประโยคซ้ำ เป็นการนำคำต่าง ๆ ที่มีความหมายหรือตัวละครเหมือนกันมาเรียงติดกัน แม้กระทั่งนำคำมาคั่นคำอื่น มีการซ้ำคำในลักษณะอยู่ในวรรคเดียวหรือต่างวรรคกันนั้นเป็นวิธีย้ำความหรือชี้ให้เห็นความสำคัญกลอนให้สละสลวยมีคำหนักแน่นมากขึ้น หรืออาจแสดงความหมายเป็นพหูพจน์ก็ได้ ซึ่งในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมีอยู่หลายบทเพลงที่ใช้กลวิธีการซ้ำคำและประโยคซ้ำ ตัวอย่างเช่น

“บอกกันแน่เด้ ถ้าสิเทหนองถีม อย่าเข็ดดนมิมม อย่าถีมให้เจ็บยอันหลัง
บอกกันแน่ดี... ถ้าอ้ายสิหนีไกลทาง อย่าสิหลอย แล้วกะห่าง ให้นางเป็นผู้แพ้ว”

(สิเทหนองให้บอกแน่. 2561: ต่าย อรทัย: YouTube)

จากเนื้อหาของบทเพลงข้างต้นพบว่ามีการใช้คำว่า “บอกกันแน่” อยู่ 2 ครั้ง เป็นการตอกย้ำความหมายที่ต้องการให้คนรักบอกกันสักหน่อยถ้าหากจะทิ้งกันไป ต่อมาในเพลง ถีมอ้ายไว้ตรงนี้ละ มีการซ้ำคำว่า “ถีมอ้าย” อยู่ถึง 3 ครั้ง โดยคำว่า “ถีมอ้าย” ในที่นี้หมายถึง ทิ้งฉัน คือให้เธอทิ้งฉันไว้ตรงนี้ก็ได้อะ เธอไม่ต้องสนใจ ไม่เป็นไรฉันอยู่ได้ ดังที่ปรากฏในตัวอย่างที่ว่า

“กะถีมอ้ายไว้ตรงนี้ละ ถีมอ้ายสา บ่เป็นหยั่งอยู่ได้ ให้...เจ้าไป กับคนที่เขาพาเจ้าไปได้ต่อ...”

กะถีมอ้ายไว้ตรงนี้ละ ถีมภาระ จังอ้ายได้บ่ เจ้าเมื่อยพอละเนาะ อ้ายขอให้เจ้าไซคดี”

(ถีมอ้ายไว้ตรงนี้ละ. 2561: ไข่ พงศธร: YouTube)

กลวิธีทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย ได้มีการเลือกใช้คำซ้ำคำเดียวกันอาจอยู่ในตำแหน่งเดียวกันหรือตำแหน่งอื่น ๆ ก็ได้เพื่อนำมาช่วยเน้นย้ำคำให้เห็นความรู้สึก ความสำคัญของผู้สร้างที่ต้องการถ่ายทอดให้ผู้เสพรับรู้และเข้าใจบทเพลงยิ่งขึ้น

การใช้คำหยาบ เป็นถ้อยคำที่ว่าคนอื่นด้วยถ้อยคำที่หยาบช้าเลวทราม (ราชบัณฑิตยสถาน 2546), กุลชาติ ศรีโพธิ์ (2548) กล่าวว่า คำด่า เป็นประเภทหนึ่งของคำหยาบคายที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้ฟัง ผู้ใช้คำด่ามักตั้งใจให้ผู้ฟังได้รับความเจ็บปวด หรือเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือทั้งสองอย่างในเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะใช้คำว่า มัน กู สู้ อี บัก ปาก ห่า เรียกชื่อคนที่ชอบมาเป็น

ชู้กับคนรักตัวเองและยังมีคำที่ชาวอีสานถือว่าเป็นคำหยาบที่ใช้ต่อกันคือคำว่า“สันดาน”หมายถึงอุปนิสัย นั่นเอง ตัวอย่างเช่น

“อย่างน้อย น้อย ก็มีช่วงหนึ่งที่รักแต่นั้น
แม่สุดท้ายจะออกสันดาน นอกใจนั้นก็ช่างเธอ”

(โคตรเลวในดวงใจ. 2561: ตั๊กแตน ชลดา: YouTube)

จากตัวอย่างเนื้อเพลงข้างต้นพบว่ามีการใช้คำว่า “สันดาน” อยู่ในบทเพลง โดยใจความสำคัญคือการต้องการต่อว่าให้กับผู้ชายที่เมื่อรักแรกๆก็แสนดีแต่พอนานๆ ไปก็แสนร้าย เมื่อเวลาผ่านไปนิสัยที่แท้จริงก็แสดงออกมาคือความเจ้าชู้ ไม่รู้จักพอ ต่อมามีการใช้คำว่า “กู” ในบทเพลงเพื่อแสดงความเป็นตัวตน ดังตัวอย่างที่ว่า

“มีแสงโลดสู ส่วนกูลืออยู่ผู้เดียว
จากนี้มีหยิ่งเกี่ยว ลืออยู่ผู้เดียว บ่เกี่ยวกับไผ่”

(มีแสงโลดสู. 2561: อาร์ม ชูติมา: YouTube)

ในบทเพลงข้างต้นมีการใช้คำหยาบอยู่คือคำว่า “กู” ใช้แทนการเรียกตัวเอง ผู้ประพันธ์อาจต้องการตอกย้ำความหมายของอารมณ์เพลง จากการใช้คำที่สามารถเลือกใช้คำว่า ฉัน ช้อย น้อย แต่คำเหล่านี้มีความหมายที่เบาๆ ไม่มีความหนักแน่นพอกับอารมณ์เพลงที่ผู้ประพันธ์ต้องการ

การใช้คำภาษาต่างประเทศ เป็นการใช้คำและยืมคำจากภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาเขมร ฯลฯ มาปะปนในภาษาท้องถิ่นอีสาน บทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยมีการนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ประพันธ์ในบทเพลงอยู่หลายเพลง ยิ่งในปัจจุบันสื่อออนไลน์อย่างเช่น facebook, Line ก็ถูกนำมาแต่งในบทเพลงลูกทุ่งอีสาน ตัวอย่างเช่น

“แอบส่องเฟสเจ้า กะเห็นแต่เขามาโพสต์หน้าวอลล์
คือหวานกันคักแท้หนอ ฮู้บ่อายทรมาณ”

(ส่องเฟส. 2561: เต้ ตระกูลตอ: YouTube)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำว่า “เฟส” ซึ่งเป็นคำเรียกชื่อโปรแกรมออนไลน์ชื่อว่า เฟสบุ๊ค (facebook) มาใช้ในการประพันธ์เพลง และมีการใช้คำว่า “โพสต์” ที่เป็นคำทับศัพท์มาจากภาษาอังกฤษ จากนั้นมีการใช้คำว่า “วอลล์” ในที่นี้หมายถึง พื้นที่ส่วนตัวของแต่ละบุคคลในโปรแกรมเฟสบุ๊ค และในเพลงเดียวกันนี้ยังพบว่ามีการใช้คำจากภาษาต่างประเทศอีก ตัวอย่างเช่น

“บ่กล้าทักไปได้อะสองเพลส รอมือน้องอัฟเตดรูปใหม่ รูปได้นำรักอ้ายกะเซฟไว้ มันอยู่บ่ได้อันบ่ได้อะสอง
บ่มีมือใดที่อ้ายบ่สอง ตาได้แคะมองจับจอบได้ อัยากลิตคอมเมนต์แต่ได้เพียงกตโลด
อัยากลิตทักไปอ่านน้องรำคาญ ว่าอ้ายหน้าด้านเกินไป”

(สองเพลส. 2561: เต๊ะ ตระกูลตอ: YouTube)

ในตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำว่า “เพลส” เหมือนที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้ว ยังมีการใช้คำว่า “อัฟเตด,เซฟ,โลด,คอมเมนต์” ซึ่งคำเหล่านี้ในสังคมไทยถูกใช้กันอย่างมากมายและบ่อยครั้งจนบางคนเข้าใจว่ากลายเป็นคำไทยไปแล้ว

การเล่นเสียงของคำ เป็นการใช้คำที่มีเสียงเดียวกัน แต่ให้ความหมายต่างกัน เพื่อช่วยให้คำมีความไพเราะมากขึ้น คือ การเล่นเสียงสัมผัสอักษร หมายถึง การใช้พยัญชนะ เดียวกันมาเรียงชิดกัน หรือมีคำอื่นมาคั่น ตั้งแต่สองคำขึ้นไป เพื่อให้เนื้อหาของบทเพลงมีความหมายที่หนักแน่นขึ้นและเพิ่มความไพเราะทางเสียง จากการศึกษาบทเพลงลูกทุ่งอีสานพบว่ามีการใช้กลวิธีทางภาษาด้านการเล่นเสียงของคำอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แปลว่าหยิ่งน้องอ้าย กับอาการเปลี่ยนไปหลายอย่าง
บ่จับบ่หายแต่อ้ายเหินห่าง คือเป็นลายต่าง แท้หนอ”

(ลิเท้องให้บอกแน. 2561: ต่าย อรทัย: YouTube)

จากตัวอย่างบทเพลงข้างต้นพบว่ามีการเล่นเสียงของคำอยู่คือคำว่า “เหินห่าง” ซึ่งในบทเพลงกล่าวถึงผู้ชายที่ทำตัวเปลี่ยนไป จากที่เคยดูแล ใกล้ชิดก็กลับทำตัวเหินห่าง และในบทเพลงเดียวกันนี้มีการใช้คำว่า “คอยคอง” ในที่นี้หมายถึง คอยหรือรออยู่ที่แห่งหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“สิดอยจากใจ มีหม่องใหม่คอยคอง..
โอ..โอะ..โอย.. สิเท้องให้บอกแน”

(ลิเท้องให้บอกแน. 2561: ต่าย อรทัย: YouTube)

ต่อมาในบทเพลง “บุญผลา” มีการเล่นเสียงของคำอยู่คือคำว่า “พบพ้อ” ในที่นี้หมายถึง การที่ได้พบเจอ ซึ่งในบทเพลงกล่าวถึงเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ที่ทำให้ความรักของคนสองคนมาพบเจอกันจนได้ครองคู่กันไปตลอดกาล การเล่นเสียงของคำในบทเพลงลูกทุ่งอีสานบางเพลงใช้อยู่หลายคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ย่อนบุญผลา เดเนาะ พาเฮามาพบพ้อ
อู้สึกคือกัน อยู่เนาะ คือฮักที่รอที่ฝัน”

(บุญผลา. 2561: ไมค์ ภิรมพร: YouTube)

จากข้อความข้างต้นพบว่ามีการเล่นเสียงของคำคือคำว่า “พบพ้อ” เป็นการเล่นเสียงของคนด้วยอักษรคือตัว “พ” ความหมายในที่นี้คือ การได้พบเจอ

2) กลวิธีทางภาษาด้านการใช้สำนวน

ประภาศรี สีหอำไพ (2538) กล่าวว่าวัฒนธรรมภาษาว่าเนื้อหาสาระของทางคติชนนั้นมีหลายประเภทคือ ที่เป็นมุขปาฐะประเภทที่ใช้ถ้อยคำ ได้แก่ ตำนาน นิทาน นิยาย เพลงพื้นบ้าน ภาษิต ภาษาไทยถิ่น ปริศนาคำทาย และความเชื่อที่ถ่ายทอดกันมาปากต่อปากหลายชั่วอายุคน และภาษิตคือสำนวนภาษาที่อำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติตนจนถือเป็นสุภาษิตมักมีคำคล้องจอง สั้นกระชับ จดจำได้ง่าย เป็นสำนวนโวหารจดจำกันต่อมา สำนวนคือโวหารถ้อยคำที่เป็นข้อความพิเศษมีชั้นเชิงของความหมายให้ขบคิดที่มาจากหลายที่หลายแหล่งด้วยกัน กลวิธีทางภาษาด้านการใช้สำนวนที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยมีประเด็นในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

“เป็นขึ้นสองตอน ที่เพิ่งได้บั้นไว้
ให้เข้ามาพังกหัวใจจนหลงใหลนำเจ้า”

(ชูเฟิน. 2561: DTT: YouTube)

จากตัวอย่างเนื้อเพลงข้างต้นพบว่ามีการใช้สำนวนเก่าอยู่คือคำว่า “ขึ้นสองตอน” ในที่นี้หมายถึง เนื้อคู่ เป็นสำนวนที่คนอีสานชอบเอ่ยและเรียกคู่รักคู่ใดคู่หนึ่ง และในบทเพลงก็ได้กล่าวว่า เป็นเนื้อคู่ที่ถูกสร้างมา เข้ามาทำให้ใจฉันหลงรัก ต่อมามีการเลือกใช้สำนวนเปรียบเทียบความรักของคนเจ้าชู้ ดังตัวอย่างที่ว่า

“รถไฟชนกันใจฉันแหลกสลาย ขบวนสุดท้ายตั้งใจนั่งมา
หลีกกันฮอดบ่ทัน อีกคัน..ตะบันสวนมา ต่ำกันที่ชานชาลา คาดว่าสับรางบ่ทัน”

(ผู้ได้รับบาดเจ็บ. 2561: เพชร สหรัตน์: YouTube)

จากข้อความข้างต้นพบว่ามีการใช้สำนวนเดิมคือคำว่า “รถไฟชนกัน” เป็นการให้ความหมายว่าคนรักสองคนมาเจอกันด้วยความบังเอิญไม่ได้นัดหมาย และมีการตอกย้ำสำนวนด้วยคำว่า “สับรางไม่ทัน” เพราะคนเจ้าชู้สวนมากถ้าหากถูกจับได้ด้วยความบังเอิญ มักจะถูกใช้สำนวน “รถไฟชนกัน” ทั้งนี้ให้เห็นทั้งในบริบทสังคมของชาวอีสานและสังคมไทย

3) กลวิธีทางภาษาด้านการสื่อความหมาย เป็นการถ่ายทอดมุมมองความคิดหรือความรู้สึกผ่านภาษา ทั้งนี้ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมีการสื่อความหมายของผู้ประพันธ์ โดยมีกลวิธีทางภาษาที่แตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่นและความต้องการของผู้ประพันธ์เอง กลวิธีทางภาษาโดยการใช้การสื่อความหมายในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมีดังนี้

การสื่อความหมายโดยตรง เป็นการสื่อความหมายตามความเข้าใจของคนทั่วไป เห็นอย่างไรก็เป็นเช่นนั้น ผู้ประพันธ์เลือกการใช้การสื่อความหมายโดยตรงเป็นกลวิธีทางภาษาในบทเพลงนี้ สื่อให้

เห็นถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในวันหนึ่งเขามีปฏิกริยาอย่างไรเมื่อต้องการซื้อและรั้งคนรักไว้ เป็นการแสดงความรักที่ยอมได้ทุกอย่างเพื่อไม่ให้เขาจากไป ดังตัวอย่างในบทเพลงต่อไปนี้

“บ่เลิกได้บ่ ก้มกราบร้องขอให้ยื้อเวลา

คนฟังแทบลิตายท่า ล้มลงคาที่”

(บ่เลิกได้บ่. 2561: เพชร สหรัตน์: YouTube)

จากตัวอย่างบทเพลงข้างต้นพบว่าผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้คำว่า “ก้มกราบร้องขอ” ตามบริบททางสังคมแล้วการที่มนุษย์จะทำการก้มกราบบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น บุคคลนั้นต้องเป็นที่เคารพนับถือและเป็นที่รัก ในบทเพลงเป็นการสื่อความหมายโดยตรงว่า ให้ฉันก้มกราบเธอเพื่อไม่ให้เธอไปจากฉันฉันก็จะยอมทำ เป็นการแสดงความรักที่ยิ่งใหญ่ แต่อีกมุมก็เป็นการแสดงความอ่อนแอที่มีต่อคนที่ไม่ได้รักแล้ว การกระทำแบบนี้ถ้าหากเขากลับมาก็ถือว่าไม่มีผลเสียอะไร แต่ถ้าเขาเลือกที่จะไปแล้วไม่กลับมาถือว่าเป็นที่น่าอับอายอย่างยิ่ง ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะแสดงความรู้สึก อารมณ์ด้วยการสื่อความหมายโดยตรง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในคืนวันเจียบเหงา บ่มีเจ้าน้ำตายังไหล

เจ้าคงมีคนอื่นแล้วน้อ”

(คิดฮอดแสง. 2561: เต๋ย อภิวัฒน์: YouTube)

จากตัวอย่างบทเพลงข้างต้นพบว่ามีสื่อความหมายโดยนัย คือคำว่า “บ่มีเจ้าน้ำตายังไหล” เป็นการสื่อความหมายโดยตรงว่ารู้สึกเสียใจที่ตอนนี้ไม่มีเธออยู่ตรงนี้จึงร้องไห้ออกมา เสียใจจนกลืนน้ำตาเอาไว้ไม่ได้ ร่ำพึมพำว่าเธอคงมีคนอื่นไปแล้ว สุดท้ายแล้วก็ทำได้แค่เสียใจและคิดถึงเพียงเท่านั้นเอง

การสื่อความหมายโดยนัย เป็นการสื่อความหมายโดยแฝงเรื่องราว ความคิด อุดมคติอยู่ ซึ่งเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสัญญาณกระทบกับอารมณ์และความรู้สึก บทเพลงที่สื่อความหมายโดยนัยมักจะเลือกใช้การเปรียบเทียบดังในบทเพลง “หมาวัด” ที่ว่า

“เจ้าสำนางฟ้า อ้ายแค่หมาวัด แค่บักหมาจรจัดบ่มีเจ้าของ

มีสิทธิ์แค่ได้หมาปองแต่ครอบครองบ่ได้”

(หมาวัด. 2561: ลำเพลิน วงศกร: YouTube)

จากตัวอย่างบทเพลงข้างต้นพบว่ามีสื่อความหมายโดยนัยคือคำว่า “นางฟ้า” เป็นความหมายถึง ผู้ที่สูงศักดิ์ คนธรรมดาไม่สามารถครอบครองได้ ส่วนคำว่า “หมาวัด” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงสุนัขที่อาศัยอยู่ในวัด แต่เป็นการสื่อแฝงความหมายให้เห็นถึงคนที่ต่ำต้อย ไม่คู่ควรกับผู้สูงศักดิ์ ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะแฝงความหมายที่ใช้คำว่า “หมา” มาใช้สื่อความหมายโดยนัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“กะเข้าใจอายกะฮู้ไตดี ตัวอายนี้คือจ้งหมาหัวเน่า
เปิดความหมายเปิดประโยชน์ให้เจ้า คือชี้เถ้าที่เจ้าเขี่ยถ่มไป”

(ไซ้เน่า. 2561: เตย อภิวัดณ์: YouTube)

บทเพลงข้างต้นได้ให้ความหมายโดยนัยคือคำว่า “หมาหัวเน่า” ในที่นี้หมายถึง คนที่ไม่มีใครต้องการ ให้ความหมายแฝงว่า รักครั้งนี้ฉันเป็นได้แค่คนที่เธอไม่ต้องการ เมื่อหมดประโยชน์เธอก็ทิ้งฉัน และมีการตอกย้ำความหมายโดยนัยอีกคำ คือคำว่า “ชี้เถ้า” ในที่นี้หมายถึง สิ่งของที่ไม่มีประโยชน์ เป็นการสื่อความหมายแฝงว่า ในสังคมหรือการใช้ชีวิตประจำวัน สิ่งที่ไม่มีประโยชน์ที่เข้ามาในชีวิตควรนำออกจากชีวิต ไม่ควรที่จะเก็บไว้ควรที่จะทิ้งไป

4) **กลวิธีการใช้โวหารภาพพจน์** เป็นศิลปะทางภาษาอย่างหนึ่ง ที่ผู้เขียนใช้เป็นกลวิธีทางภาษา ภาพพจน์จึงเป็นคำหรือสำนวนโวหารที่กวีใช้เพื่อสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้อ่าน ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพเข้าใจความหมายและเข้าถึงความคิดของกวีนั้น ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์ในบทเพลง ลูกทุ่งอีสานเพื่อก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ ประทับใจ และทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการที่ชัดเจน การวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย มี 4 ลักษณะดังนี้

(1) **อุปมา** เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้วมีสภาพที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่น ร่วมกันและใช้คำที่มีความหมายว่า เหมือนหรือคล้ายเป็นคำแสดงการเปรียบเทียบเพื่อยืนยันให้เห็นจริงว่า เหมือนอย่างไร ในลักษณะใด ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะใช้คำว่า “ปาน” เพื่อเป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“บ่น่าเชื่อเนาะว่าเฮาสีมาพ้อกัน คนตั้งว่าจักล้าน
พอปานว่ามีผู้มาชุกยูใส่”

(บุญผลา. 2561: ไมค์ ภิรมย์พร: YouTube)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้คำว่า “ปาน” ในที่นี้หมายถึง ราวกับว่ามีใครมาช่วยดูแล บันดาลให้สมหวัง เป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่มองไม่เห็นในที่นี้หมายถึง เทวดา เทพบุตร ที่เข้ามามีส่วนช่วยให้ความรักของคนสองคนประสบความสำเร็จ สมหวังกับความรัก เป็นการให้ความหมายความรักที่ไม่มีทางเป็นไปได้ สุดท้ายก็เป็นไปได้ เพราะผลที่เกิดจากความเชื่อและศรัทธาในความรักนั่นเอง ต่อมาในเพลง “ชี้เถ้า”

“อายกะสำชี้เถ้าจากกองฟืน
บักลาไปยีน เฮียงข้างย่านเปื้อนใจเจ้า”

(ชี้เถ้า. 2561: เบ็น ศรัณยู: YouTube)

เพลงลูกทุ่งอีสานบางเพลงก็มีคำศัพท์เฉพาะในการนำมาเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เช่น คำว่า “ล้ำ” ในบทเพลง “ขี้เถ้า” จากศิลปิน เป็น ตรีณญา ที่เปรียบเทียบผู้ชายเหมือน ขี้เถ้าจากกองไฟ ไม่กล้าที่จะอยู่ใกล้ผู้หญิงเพราะกลัวที่จะไปเป็นเธอ

(2) **อุปลักษณะ** เป็นการเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ ใช้การกล่าวเป็นนัยให้เข้าใจเอง เป็นการเปรียบเทียบโดยนำเอาลักษณะสำคัญของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ มาเปรียบเทียบกันที่โดยโดยไม่ต้องมีคำเชื่อมโยง ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมักใช้คำว่า “เป็น” มาเป็นคำที่เปรียบเทียบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เป็นสิ่งของถูกมองว่าน้องบ่มีค่า ถิมไปถิมมาเปลี่ยนมือ
มีผิวมาหลายคน จนไต่บ้านเขาสือ คือผู้หญิงหลายใจ”

(ผู้หญิงหลายมือ. 2561: ศิริพร อำไพพงษ์: YouTube)

จากเนื้อเพลงข้างต้นพบว่าผู้ประพันธ์ได้เปรียบเทียบผู้หญิงเป็นสิ่งของที่ผ่านการใช้งานมาจากหลายคน เพลงนี้ถือว่าเป็นการเปรียบเทียบผู้หญิงที่ไม่ได้เจ้าชู้ แต่เป็นเพราะถูกผู้ชายทิ้งมาหลายครั้ง จนทำให้สังคมมองว่าเป็นคนเจ้าชู้ โดยเลือกใช้คำว่า “เป็นสิ่งของ” ใช้ในการเปรียบเทียบ ต่อมาในบทเพลง “สองเฟส” ของศิลปิน เต้ ตระกูลตอ ก็ได้ใช้คำว่า “เป็น” มาเปรียบเทียบ ดังตัวอย่างที่ว่า

“อายเป็นแค่คนรู้จัก แต่ส่วนเขานั้นเป็นคนอีกกัน
อายเป็นแค่เพียงความฝัน ส่วนเขานั้นคือความจริง”

(สองเฟส. 2561: เต้ ตระกูลตอ: YouTube)

จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้เปรียบเทียบผู้ชายคนหนึ่งเป็น “ความฝัน” ส่วนผู้ชายอีกคนคือ “ความจริง” สะท้อนให้เห็นถึงความรักของผู้หญิงที่ต้องเลือกระหว่างชายสองคน สุดท้ายความฝันก็สู้ความจริงไม่ได้ แต่ผู้ประพันธ์มีการใช้คำว่า “คือ” มาใช้ในการเปรียบเทียบด้วย

(3) **บุคลาธิษฐาน** เป็นการสมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์หรือกิริยาอาการ เหมือนมนุษย์เพื่อให้สิ่งเหล่านั้นเกิดปรากฏการณ์เสมือนเป็น สิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก นึกคิดขึ้นมา ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะใช้ชื่อของสัตว์ตนเองหรือบุคคลที่ต้องการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ประพันธ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คนมีคู่บ่ฮู้ตอกว่า คั่นนางฟ้าลงมาให้อ้อ.
หมาวัดบ่ได้รีรอ คืดต่อฮ้องเห่าออกไป”

(อ้ายแสงเหงา เจ้าแสงตัว. 2561: ยศ ภิญญา: YouTube)

จากข้อความตัวอย่างบทเพลงข้างต้นพบว่ามีการใช้คำว่า “นางฟ้า” แทนคนที่รัก ส่วนคำว่า “หมาวัด” ใช้แทนตัวเอง เป็นการใช้คำที่บ่งบอกถึงการเจียมตัวของผู้ชายที่มองผู้หญิงเป็นคนที่สูงส่ง

แตกต่างกับตนเองที่เปรียบเสมือนหมาวัดที่ไม่มีคุณค่า ในช่วงความขำขันกล่าวว่า “คันทวงฟ้าลงมาให้
พ่อ หมาวัดบได้รื้อรื้อ คิดต่อฮ้องเห่าออกไป” ในที่นี้หมายถึง ถ้าหากเธอลดตัวลงมาให้ฉันรัก ฉันจะไม่รัก
เธอได้อย่างไร ต่อมายังบว่ามีการใช้คำว่า “หมา” ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานอีก ตัวอย่างเช่น

“ถูกทำร้ายให้ใจเจ็บซ้ำจนด้านชา
จากเทวดาในร่างหมามาลวงหลอก”

(เทพบุตรใจหมา (บักพาก). 2561: ฐา นิษฐา: YouTube)

จากตัวอย่างบทเพลงข้างต้นพบว่ามีการใช้คำว่า “เทวดาในร่างหมา” เป็นการเลือกใช้คำที่
แตกต่างกันมาประสมกันให้เป็นความหมายใหม่โดยการเลือกใช้สิ่งที่ชาวอีสานเคารพคือ “เทวดา” มา
ประสมกับสัตว์เลี้ยงคือคำว่า “หมา” ในที่นี้คำว่า “เทวดาในร่างหมา” หมายถึง เธอผู้เป็นคนดีแต่ไม่ได้
ทำตัวมีคุณค่าอะไรเลย

(4) **อติพจน์** เป็นการกล่าวเกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าวที่
ต้องการย้ำความหมาย ให้ผู้ฟังรู้สึกหนักแน่นจริงจัง เน้นความรู้สึกให้เด่นชัดและน่าสนใจ โดยไม่เน้น
ความเป็นจริง เพราะต้องการ ให้ผู้รับสารเกิดความซาบซึ้งและประทับใจ ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมักใช้
คำที่กล่าวเกินจริงอยู่หลายเพลง เพราะผู้ประพันธ์ต้องการตอกย้ำความรู้สึกของผู้ฟัง โดยมีการใช้คำที่
เกี่ยวข้องกับ ฟ้า ดิน อากาศ ที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด ในบทเพลงลูกทุ่งอีสาน ดังตัวอย่างบทเพลงต่อไปนี้

“ยามที่เห็นเขาเว้ากับน้อง คือจั่งเขาอยากดั่งอยากจ้องใจนาง”

(แค่อายห้วน. 2561: เบียร์ พร่อมพงษ์: YouTube)

จากตัวอย่างบทเพลงข้างต้นพบว่ามีการเลือกใช้คำว่า “จ้องใจ” ในที่นี้หมายถึง ดึงและรั้งเธอไว้
เพราะในเพลงกล่าวถึงว่า ทุกครั้งที่เห็นเธอกับเขาคุยกัน เหมือนเข้าอยากจะดึงเธอให้ออกจากฉัน เป็น
การใช้คำที่กล่าวเกินจริงเพราะว่าชีวิตจริงเราไม่สามารถดึงหัวใจใครไว้ได้ ในเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะ
กล่าวถึง ฟ้า ดิน อากาศ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เสียงน้ำตาย้อยหล่นลงดินเสียงดังก้องฟ้า
อ้ายมาส่างบอกลาทั้งที่ยังฮักกันเปิดใจ”

(จากใจแฟนเก่า. 2561: ตะแนน นัจนันท์: YouTube)

สังเกตได้ว่าจากตัวอย่างข้างต้นมีการใช้คำที่กล่าวเกินจริงอยู่คือ “เสียงน้ำตาย้อยหล่นลงดิน
เสียงดังก้องฟ้า” หมายถึง เสียงน้ำตาดตกลงพื้นดินเสียงดังก้องฟ้า เป็นการตอกย้ำความรู้สึกเจ็บปวด
เสียใจกับการที่ถูกคนรักทอดทิ้ง เสียงน้ำตาที่ตกลงพื้นไม่มีทางที่จะดังก้องฟ้าผู้วิจัยจึงมองว่าเป็นการ
กล่าวเกินจริง

อภิปรายผลการวิจัย

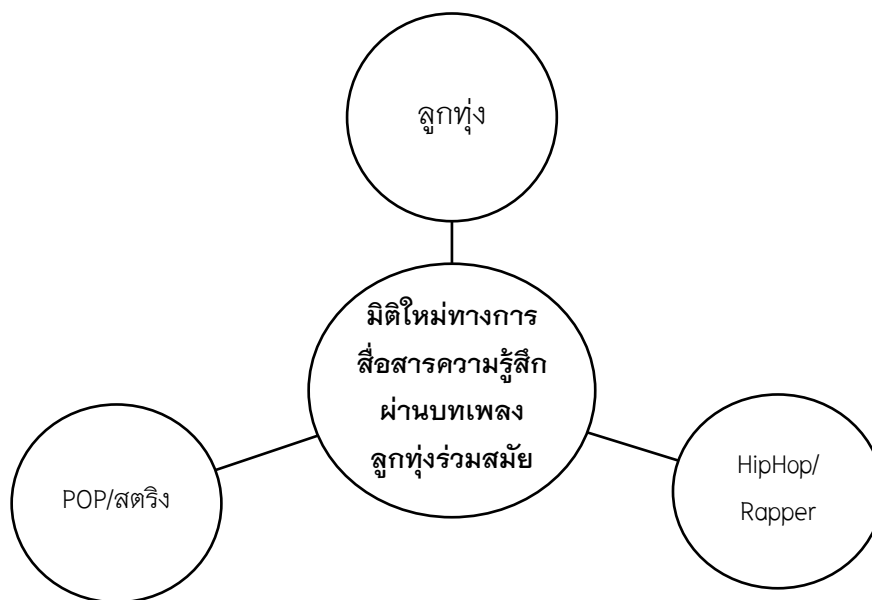
ผลการวิจัยกถวิธีทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงของตัวบท แสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมของคนอีสานที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอผ่านวาทกรรม โดยนำวาทกรรมความรักในบทเพลงลูกทุ่งอีสานซึ่งแสดงผ่านการใช้กถวิธีทางภาษารูปแบบต่าง ๆ ช่วยสื่อความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างเพศชายกับเพศหญิง การเลือกใช้คำในเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่เป็นคำเรียบง่าย คำที่ใช้จะเป็นภาษาพูดซึ่งเป็นภาษาอีสาน การสื่อความหมายโดยตรงจึงเป็นวิธีการที่เรียบง่าย สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ง่ายมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขียม อามาตย์มุลตรี (2560) ศึกษา กถวิธีทางภาษา: การสื่อความทางเพศในเพลงลูกทุ่งอีสาน พบว่า การติดต่อสร้างความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชาย-หญิง จะใช้ถ้อยคำหรือข้อความภาษาที่มีการสื่อความหมายโดยตรง การเลือกใช้คำในการสื่อความทางเพศ เพลงลูกทุ่งอีสานมีการใช้ภาษาที่มีความเข้าใจง่ายตรงไปตรงมา และแสดงความเป็นท้องถิ่นอีสาน ส่วนใหญ่จะเป็นคำเรียบง่าย มักไม่ค่อยมีคำศัพท์ยาก โดยสอดแทรกภาษาท้องถิ่นไว้ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังได้รับอารมณ์สในการฟังเพลงได้อย่างเต็มที่

จากกถวิธีทางภาษานำมาประกอบสร้างชุดความคิดว่าด้วยความรักนำเสนอในมุมมองทัศนะต่าง ๆ ของผู้ชายและผู้หญิงชาวอีสานกับการดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันที่แตกต่างเปลี่ยนไปจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความเชื่อในอุดมการณ์ทางศาสนา เรื่องความรักที่ไม่เกรงกลัวต่อบาปกรรม การมีความรัก มีความสัมพันธ์มากหลายคนกลายเป็นเรื่องธรรมดาธรรมดา และในการเลือกคู่ครอง อำนาจเงินเป็นใหญ่มาเป็นตัวกำหนดชีวิตรักเพิ่มขึ้นในบริบทสังคมปัจจุบัน

โดยกถวิธีทางภาษาในการใช้โวหารภาพพจน์เป็นส่วนที่ช่วยให้สะท้อนอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ ฉายาก็ และ จันทนา แก้ววิเชียร (2561) เรื่อง วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดย สลา คุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่ามีการใช้ศิลปะการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมยมากที่สุด ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจถ้อยคำที่ใช้ในบทเพลงได้ง่าย เกิดจินตนาการและมองเห็นภาพกระจ่างชัดขึ้น ก่อให้เกิดความไพเราะ สร้างอารมณ์สะท้อนใจรวมไปกับบทเพลง

กถวิธีทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกคล้อยตาม และเกิดอารมณ์ประทับใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ฟังที่มีความรู้สึกเหมือนในเนื้อหาของบทเพลง จนสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวดังกล่าวกับชีวิตของพวกเขาได้อย่างง่ายดาย ดังที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าเพลงลูกทุ่งอีสานมีการใช้กถวิธีทางภาษาและวรรณศิลป์เพื่อสื่อสารอุดมการณ์ และอำนาจซึ่งแฝงนัยของการช่วงชิงพื้นที่การให้ความหมายของความรัก โดยการบอกเล่าว่าพวกเขาเป็นใครการสร้างคุณค่าและความหมายให้กับชาวอีสานด้วยกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุป

กลวิธีทางภาษาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ส่งผลให้ความหมาย อุดมการณ์ อำนาจที่แฝงในวาทกรรมความรักในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยมีความหลากหลายแตกต่างกันไป เพื่อสื่อความหมาย อุดมการณ์ และอำนาจออกมาได้อย่างชัดเจน เอกลักษณะอย่างหนึ่งในเพลงลูกทุ่งอีสานในปัจจุบัน คือ มีการใช้ถ้อยคำ ภาษาที่สื่อความหมายแนวสองแง่สองง่าม ซึ่งปรากฏอยู่ในหลาย ๆ เพลง เช่น เพลง ครางซื่ออายแน่ เพลงบักแตงโม เป็นต้น สอดคล้องกับกระแสความนิยมเพลงลูกทุ่งอีสานที่ได้รับความนิยมทางสื่อออนไลน์ เช่น Youtube และ Facebook มักนิยมส่งต่อเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีเนื้อหาอ่อนแวมหะสิ่งบริบทของเพลงชวนให้นึกถึงเรื่องเพศเป็นเพลงที่มีเนื้อหาในทาง “สองแง่สองง่าม” มีการสื่อความหมายของเพลงในมิติที่สะท้อนสภาวะการณ์ทางสังคมบริบทต่าง ๆ เนื่องจากบทเพลงที่เผยแพร่อยู่ในสังคมนั้นได้ทำหน้าที่ในการบันทึกเหตุการณ์ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่เกิดขึ้นในสังคมส่งผ่านภาษาสู่บทเพลงจากการศึกษาข้อมูลของเพลงลูกทุ่งอีสานแนวสองแง่สองง่ามสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ในหลายมิติทั้งเรื่องอำนาจการต่อสู้การต่อรองทางวัฒนธรรม การแสดงออกซึ่งอุดมการณ์ของผู้คนท้องถิ่นอีสาน รวมถึงการช่วงชิงพื้นที่เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ พบว่า กลวิธีทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและบริบททางสังคมอยู่ตลอด การศึกษากลวิธีทางภาษาควรที่จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัยเพื่อให้เข้าใจบริบททางสังคมของสังคมไทยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบแนวทางในการศึกษากลวิธีทางภาษาที่สำคัญ คือ กลวิธีทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีทางภาษาสื่ออื่น ๆ โดยควรให้ความสำคัญกับกลวิธีทางภาษา สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอความรักในวรรณกรรมเพลงร่วมสมัยประเภทอื่น ๆ เช่น เพลงสตริง และ เพลงฮิปฮอป ฯลฯ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมเพลงร่วมสมัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาในวรรณกรรมเพลงในแต่ละยุคสมัย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกลวิธีทางภาษาการนำเสนอความรักที่เปลี่ยนแปลงไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลชาติ ศรีโพธิ์. (2548). *การสื่อสารผ่านการแปลคำสลับ และคำหยาบคายในภาพยนตร์ต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดา พันธุ์โสภณ. (2555). *วาทกรรมความรักในชุมชนกลอนออนไลน์(วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2538). *วัฒนธรรมทางภาษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ ฉายกี และ จันทนา แก้ววิเชียร. (2561). วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง ที่แต่งโดย สลา คุณวุฒิ. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 20(1), 91-99.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- สิริชญา คอนกรีต. (2560). กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรมของคนอีสานพลัดถิ่น. *Veridian E-Journal*, 10(2), 50-61.
- เอี่ยม อามาตย์มุลตรี. (2560). กลวิธีทางภาษา: การสื่อความทางเพศในเพลงลูกทุ่งอีสาน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด*, 6(2), 196-205.